

La Batalla i el Front de l'Ebre

El passat mes, al llarg de dos caps de setmana, es va celebrar el Congrés sobre la Batalla de l'Ebre. Estudiosos de diferents especialitats i procedència van aportar important documentació sobre el conflicte que va decidir la Guerra Civil. La Batalla de l'Ebre, però, fou un esdeveniment militar per modificar la situació del Front de l'Ebre. Al marge de la batalla, els nou mesos de Front van generar greus conseqüències.

Josep Bayerri Raga,
periodista

La Batalla de l'Ebre fou el fet militar més important de la guerra. Va durar 115 dies, des que les forces republicanes van traspasar el riu el 25 de juliol de 1938 fins que van realitzar la mateixa operació en sentit contrari el 15 de novembre, ara fa just els 80 anys. Tres mesos abans de començar la Batalla de l'Ebre s'havia establert el Front de l'Ebre que encara es mantindria dos mesos després d'acabada la batalla. En total nou mesos durant els quals el llit de l'Ebre, entre Mequinensa i la Mediterrània eren frontera entre la Generalitat, la República espanyola (instal·lada a Barcelona) i la democràcia a una vora del riu; i, a la riba sud, els generals sublevats amb el seu règim nazi feixista amb seu a la Castella profunda que li feu costat des del primer dia.

El març del 1938 començà l'anomenada Ofensiva d'Aragó. Les tropes franquistes van avançar des de les seues posicions entorn de Saragossa, Osca i Terol en direcció al Baix Aragó i el Segre. El dia 19 ocuparen Casp i Alcanyis, el 25 Fraga i el 3 d'abril el mateix dia Lleida i Gandesa fins a arribar a Tortosa dies després. La carretera al pas per Jesús fou batejada com carrer "Flechas Azules", denominació que va durar fins als anys setanta. Finalment el 15 ocupaven Vinaròs, partien l'Espanya republicana en dos i quedava establert el Front al llarg del riu. Durant les setmanes anteriors s'havien produït intensos bombardeigs sobre Tortosa per destruir els ponts i evitar el replegament de les tropes republicanes; el dia 6 n'hi van haver quatre en poques hores i el dia 15 l'aviació italiana va estar tot el dia matxucant el que quedava en peu (Renau, FJ: *Coses de l'amor, i de la guerra*, ed. d'autor, TRT 2013). Finalment fou l'exèrcit republicà qui dinamità els ponts per tallar l'avenç franquista.

Tortosa fou totalment evacuada, militaritzada i prohibit acostar-s'hi; els

més afortunats van ser acollits a l'Ametlla, l'Ampolla o el Perelló, fins i tot a Barcelona i Tarragona, però més de deu mil persones van soplar-se, més enllà del coll de l'Alba, en grups familiars o afins de sis o set persones a petites casetes de camp de no més de quaranta metres quadrats. A les bombes van seguir les canonades.

Al cap de vuitanta anys les conseqüències del front de l'Ebre continuen sent vives. A la Terra Alta són obusos d'artilleria colgats sota la terra; a Tortosa, cases que s'ensorren

Les portes i les finestres de les cases van quedar rebentades i tot l'interior destruït. Quan van tornar a la ciutat el 13 de gener de 1939 ('el 13 de Enero', els sona?) es van trobar una situació apocalíptica. Dels 4.000 habitatges que tenia Tortosa el 1936, 600 quedaren destruïts i enderrocats i altres 2.400 necessitaven reparacions de diversa envergadura, 600 dels quals estructurals (Bayerri J./Bayerri C: *La Reconstrucció de Tortosa*. Ed. Orde Cucafera. TRT, 1992). La devastació de la ciutat afecta tant el nucli antic com els eixamples però les cases noves construïdes a principis del segle xx, les que no varen caure, resistiren millor els efectes de la guerra i foren reconstruïdes amb cura. Pel que fa a les zones més populars, la part antiga, ateses les dificultats econòmiques del moment, molts dels arranjaments es realitzaren a precari i, al cap del temps han aparegut badal·ls, humitats, gotelleres i altres desperfectes que, agreujats per la manca de conservació, estan esdevenint la ruïna.

La passada setmana es va col·lapsar una casa del carrer Montcada, en la seua ruïna va arrossegar la casa veïna. Eren cases velles i molt degradades com tantes altres al nucli antic de Tortosa. El nucli antic es va aforant lentament en l'àmbit de la marginalitat, tot i els esforços dels suc-

La ruïna de les cases del nucli antic de Tortosa tenen els seus orígens en les conseqüències de la destrucció de la ciutat durant els nou mesos de Front de l'Ebre. NÚRIA CARO

cessius ajuntaments per recuperar-lo a la vida ciutadana. La política d'instalar-hi les dependències de l'administració i els serveis públics no ha donat tots els resultats que calia esperar perquè la gent ha continuat el procés d'emigrar cap als habi-

tatges dels eixamples amb major sensació de seguretat. Al cap de vuitanta anys les conseqüències del front de l'Ebre continuen sent vives. A la Terra Alta són obusos d'artilleria colgats sota la terra; a Tortosa, cases que s'ensorren. ■

CONSULTES EXTERNES / URGÈNCIES / SALA DE PARTS / HOSPITALITZACIÓ / QUIRÒFANS / PROVES DIAGNÒSTIQUES I TERAPÈUTIQUES

 Clínica Terres de l'Ebre
TORTOSA

Atenció sanitària,
propera i accessible

Pl. de Joaquim Bau, 6-8 43500 Tortosa
clinicatortosa@grupsgessa.cat
977 588 200
Reserva de visites 977 588 205

Atenció personalitzada per
a mútues i particulars de
les Terres de l'Ebre, el Baix
Maestrat i el Baix Aragó

A Tortosa des de 1945
Sempre al teu servei

Proves diagnòstiques i terapèutiques

AC Bioquímica, hematologia i microbiologia
ALG Proves d'al·lèrgia
AN Clínica del dolor
AP Biòpsia, citologia i immunohistoquímica
CAR ECG, holter ECG i TA, ergometria i ecocardiografia
COT Artroscòpies, infiltracions, embrenats i enguixats
DER Crioteràpia i electrocoagulació
DIG Gastroscòpia, colonoscòpia i polipectomia amb sedació

INF Cures, injectables, vacunes i educació per a la salut

ME Revisions esportives per a infants, adults i professionals
OBS Ecografia ginecològica, obstètrica i /GIN morfològica, histerosalpingografia, monitoratge fetal i ecografies 4D
OFT Biometria, campimetria, retinografia, tomografia de coherència òptica (OCT) i laser YAG
ORL Audiometria, impedanciometria, radiofreqüència, fibrolaringoscòpia, i potencials evocats auditius
PNE Espirometria dinàmica i amb broncodilatació. Polisomnografia

REU Capil·laroscòpia i infiltracions

RHB Fisioteràpia i rehabilitació del sol pel·luc
SDPI Radiografia simple i contrastada, mamografia, ortopantomografia, cefalometria i telemetria
Ecografia abdominal, renovasculoprostàtica, cardíaca, mamària, oftalmica, pediàtrica, muscular i parts lloves, osteoarticular, transvaginal i tiroïdal.
PAF i BAC.
Ecodopplers arterials i venosos (EEL, EESS i TSA)

URO Cistoscòpia, fluxmetria, sondatge vesical, dilatacions uretrals i urodinàmica